

Aleksandar.AK

Даноци и сè за даноци во Македонија

Практичен водич
за сопственици
на бизниси

ПРАКТИЧЕН ВОДИЧ

Даноците, објаснети преку одлуките што ги носите секој ден

Кога склучувате договор, издавате фактура, вработувате нов човек или инвестирате во опрема, даночните обврски се дел од финансиската слика. Не мора лично да ги пресметувате сите пријави за да ја разберете нивната деловна логика.

Овој водич ги поврзува најважните даноци во Македонија со конкретните ситуации во кои сопствениците на компании носат одлуки. Ќе ги разгледаме основните принципи, пресметките, документацијата и моментите кога навремен разговор со сметководството прави разлика.

КАКО ДА ГО КОРИСТИТЕ ВОДИЧОТ

Следете го патот на парите: од продажба и набавка, преку добивка и ДДВ, до плати, дивиденди и финансиски обврски. Поглавјата се организирани така што лесно ќе се навратите на тема што Ви е потребна.

01

Разберете ја основата

02

Применете ја на Вашиот случај

03

Планирајте го следниот чекор

СОДРЖИНА

Шест области. Една појасна финансиска слика.

01	Даноците и Вашиот бизнис	3-6
02	Добивка, трошоци и дивиденди	7-13
03	ДДВ и фактурирање	14-21
04	Плати, доход и придонеси	22-25
05	Имот, увоз и меѓународно работење	26-30
06	Контрола, самопроценка и извори	31-42

1 · ОСНОВИ

Кој данок, во кој момент?

Во една компанија не постои единствен „данок на работење“. Различни настани можат да создадат различни обврски: продажбата може да има ДДВ-третман, добивката - данок на добивка, исплатата на физичко лице - данок на личен доход, а недвижниот имот - локални даноци.

Обврската не се определува според тоа како сопственикот го нарекува плаќањето. Важни се правната форма, статусот на страните, видот на трансакцијата и применливите правила.

Продажба

ДДВ кога трансакцијата и статусот на обврзникот ги исполнуваат условите.

Добивка

Данок на добивка или посебен режим, во зависност од законските услови.

Луѓе

Данок на личен доход и релевантни социјални придонеси.

Имот и странство

Локални даноци, царини или правила за прекугранични плаќања.

За Вашиот бизнис

Направете мапа на Вашите типични трансакции. Таа е поупотреблива од општа листа на даноци.

1 · ОСНОВИ

Поими што не смеат да се мешаат

Приходот ја опишува вредноста на остварените продажби според сметководствените правила; наплатата кажува кога парите реално пристигнале. Тие две работи не мора да се случат во ист месец.

Сметководствената добивка произлегува од признаените приходи и расходи. Даночната основа е износот утврден според даночните правила и затоа може да се разликува од сметководствениот резултат.

Стапката е процент применет на основата. Даночниот обврзник е лицето на кое законски му припаѓа обврската, а обврската за пријавување не секогаш се поклопува со моментот на наплата.

Приход	Што компанијата остварила како продажба.
Добивка	Резултат по расходите, според сметководствените правила.
Даночна основа	Износот врз кој се пресметува конкретниот данок.
Готовински тек	Кога парите фактички влегуваат и излегуваат од сметката.

За Вашиот бизнис

Компанија може да прикаже добивка, а сепак да има потреба од готовина за плати, добавувачи и даноци.

Два бизниси, различни даночни слики

Замислете консултантска фирма што издава неколку фактури месечно и трговска компанија што увезува стока и управува со магацин. И двете може да плаќаат данок на добивка, но секојдневните даночни прашања ќе бидат различни.

Кај консултантската фирма особено важни можат да бидат услугите кон странски клиенти, платите и ДДВ-третманот на услугите. Кај трговецот повеќе внимание бараат увозниот ДДВ, царинските давачки, залихата, документите и правото на одбивка.

Ниту дејноста сама по себе ниту големината на компанијата не е доволна за автоматски заклучок. Правниот и даночниот статус на секој промет е одлучувачки.

Услужна компанија

Фокус: договори, домашни и странски услуги, наплата, плати и услови за ДДВ.

Трговска компанија

Фокус: набавки, увоз, залиха, влезен и излезен ДДВ, маржи и документација.

За Вашиот бизнис

Добра даночна организација почнува од тоа да ги идентификувате трансакциите што се повторуваат најчесто.

1 · ОСНОВИ

Парите на сметка не се исто што и добивка

Компанија може да наплати голем аванс, а сè уште да има обврска да ја испорача услугата или стоката. Може да има и остварена продажба што не е наплатена. Затоа салдото на банката не е показател за даночната добивка.

Оваа разлика е важна при одлуки за инвестиции, дивиденди и големи плаќања. Ако го планирате располагањето со средства само според моменталната состојба на сметката, лесно може да ги потцените доспеаните обврски.

Барајте краток преглед на побарувањата, обврските, ДДВ-позицијата и предвидените исплати - не само дневно салдо.

01

Остварена продажба

Не значи дека целиот износ е наплатен.

02

Наплата

Не е исто што и сметководствен приход.

03

Добивка

Се утврдува според признатите приходи и расходи.

04

Планирана ликвидност

Ги вклучува и даночните и другите доспеани обврски.

За Вашиот бизнис

Одлука за исплата на дивиденда не се носи само затоа што банкарската сметка изгледа добро.

Што навистина се оданочува?

Во редовниот режим, данокот на добивка во Македонија се пресметува со општа стапка од 10%. Но процентот не се применува директно на вкупниот приход од продажба.

Почетната точка е сметководствениот резултат. Потоа се прават даночни прилагодувања согласно Законот за данокот на добивка: одредени расходи не се признаваат за даночни цели, а за други постојат посебни правила.

Затоа две компании со идентичен промет можат да имаат различна даночна основа. Доброто планирање не е „да се купи нешто за да се намали данокот“, туку да се разбере вистинскиот економски и даночен ефект.

10%

Општа стапка на данок на добивка.

Даночен биланс

Ги прикажува даночните прилагодувања и утврдената обврска.

Годишен период

Добивката по правило се утврдува за календарска година.

За Вашиот бизнис

Секогаш прашајте: колку од добивката е даночно оданочива по прилагодувањата?

Од приход до данок: еден целосен пример

Една услужна компанија остварила 6.000.000 денари приходи и 4.800.000 денари сметководствени расходи. Сметководствената добивка е 1.200.000 денари.

Во примерот, 100.000 денари од расходите не се признати за даночни цели. Ако нема други прилагодувања, ослободувања или намалувања, даночната основа изнесува 1.300.000 денари, а данокот по стапка од 10% изнесува 130.000 денари.

Примерот намерно ја изолира основната логика; вистинскиот даночен биланс може да содржи и други позиции.

Приходи	6.000.000 ден.
Расходи	4.800.000 ден.
Сметководствена добивка	= 1.200.000 ден.
Даночно непризнати расходи	+ 100.000 ден.
Даночна основа	= 1.300.000 ден.
Данок на добивка 10%	= 130.000 ден.

За Вашиот бизнис

Ова е причината што „10% од сметководствената добивка“ не е секогаш точната конечна пресметка.

Кои трошоци навистина го намалуваат данокот?

Плаќање со деловна картичка само по себе не прави еден трошок даночно признат. Потребни се правилна документација, поврзаност со дејноста и исполнување на конкретните законски правила.

Одделни категории имаат посебен третман - на пример трошоци за репрезентација, подароци, одредени надоместоци и расходи што не се поврзани со вршењето на дејноста. За дел од нив се применуваат ограничувања или корекции.

Пред да направите голема набавка, побарајте од сметководството истовремено да ги разгледа сметководствениот третман, даночната признатост и евентуалното право на одбивка на ДДВ.

01

Деловна цел

Зошто трошокот е направен за компанијата?

02

Документација

Дали имате точна фактура, договор и други докази?

03

Законска категорија

Дали за конкретниот расход има ограничување?

04

Даночен ефект

Дали ја намалува основата целосно, делумно или воопшто?

За Вашиот бизнис

Трошок од 100.000 денари не значи автоматско „заштедување“ на 10.000 денари данок.

Опрема, возила и амортизација

Купување машина, сервер или друго долгорочно средство не мора да има ист третман како тековен оперативен расход. Таквите средства често се признаваат во евиденцијата како основни средства, а нивниот трошок се распределува преку амортизација.

Сметководствената и даночната амортизација не мора секогаш да бидат идентични. Третманот зависи од видот на средството, неговата употреба и релевантните прописи.

Кај патничките возила особено треба да се разграничат признавањето на расходите, третманот на користење и евентуалното право на одбивка на ДДВ. Не се носи одлука само врз основа на цената на возилото.

Тековен расход

Може да се признае во периодот според сметководствените и даночните правила.

Долгорочно средство

Може да бара капитализација и амортизација наместо еднократно признавање на целиот износ.

За Вашиот бизнис

Пред голема инвестиција побарајте краток модел: готовински одлив, амортизација, даночен ефект и ДДВ.

Мали компании: кога важи посебен режим?

За одредени мали и микро трговски друштва Законот за данокот на добивка предвидува поедноставен режим заснован на вкупен приход. Тој не се применува автоматски на сите фирми со мал промет.

Според официјалните информации на УЈП, праговите од 3.000.000 и 6.000.000 денари се релевантни за ослободување и можност за избор на режим, под законските услови. Кај применливиот режим на вкупен приход стапката е 1%.

Пред избор, мора да се проверат формата на друштвото, видот на дејноста, законските исклучоци и времетраењето на изборот. Најниска номинална стапка не значи автоматски најмала реална обврска.

До 3 милиони

Праг релевантен за законскиот третман на одредени мали/микро друштва.

3-6 милиони

Опсег во кој може да постои избор на режим, под услови.

1%

Стапка за применливиот режим на вкупен приход.

За Вашиот бизнис

Проверете го режимот пред да подготвите финансиска прогноза - тој го менува начинот на пресметка.

Даночен биланс, аконтации и годишно усогласување

Данокот на добивка не е прашање што се појавува само при крајот на годината. Кај редовниот режим годишното утврдување и месечните аконтации имаат директно влијание врз ликвидноста.

Во даночниот биланс се утврдува конечната годишна обврска, а претходно платените износи се земаат предвид според важечките правила. Во зависност од режимот, применлив е соодветен образец - на пример ДБ или ДБ-ВП.

Најкорисно е уште во текот на годината да се следат необичните или големите расходи, значајните инвестиции и предвидената даночна основа.

01

Во текот на годината

Следете аконтации, документација и значајни корекции.

02

Пред затворање

Прегледајте сомнителни категории расходи.

03

Годишна пресметка

Утврдете го соодветниот даночен биланс.

04

Плаќање и усогласување

Поврзете ја конечната обврска со платените аконтации.

За Вашиот бизнис

Даночната прогноза е покорисна во ноември отколку како изненадување по завршување на годината.

Добивка во компанијата лични пари

Данокот на добивка што го плаќа правното лице и даночниот третман на подоцнежната распределба на добивката се две одделни прашања. Компанијата не е личен паричник на сопственикот.

За исплата на дивиденда се потребни соодветни корпоративни одлуки и исполнување на законските и сметководствените предуслови. Дополнително, третманот зависи од примателот: физичко лице, домашно правно лице или нерезидент.

Кај доход од капитал за физички лица по правило е релевантен данокот на личен доход, со конкретна основа и постапка според применливите правила. За нерезиденти и компании може да важат други правила и договори.

01

Утврдена добивка

Проверете расположливи износи и ограничувања.

02

Одлука за распределба

Донесете ја соодветната формална одлука.

03

Статус на примателот

Утврдете резидентство и форма на лицето.

04

Исплата и пријавување

Применете го точниот даночен третман и документација.

За Вашиот бизнис

Пред исплата побарајте пресметка на бруто и нето-износот што ќе го добие конкретниот примател.

Заблуда: „Ќе купам нешто за да платам помал данок“

Набавка од 100.000 денари не е автоматски добивка за компанијата само затоа што може да влијае врз даночната основа. Дури и ако расходот е целосно даночно признат во истиот период, при стапка од 10% директниот ефект на данокот во поедноставениот пример би бил 10.000 денари - не 100.000.

Ако набавката е непотребна, компанијата и натаму располага со помалку пари. А ако се работи за основно средство, признавањето на трошокот може да се распределува во повеќе периоди.

Подобра одлука е да се процени економската корист од инвестицијата, а потоа и нејзиниот даночен ефект.

Набавка	100.000 ден.
Претпоставен признат расход	100.000 ден.
Даночен ефект при 10%	10.000 ден.
Готовински одлив за набавката	100.000 ден.
Клучно прашање	Дали набавката носи реална деловна вредност?

За Вашиот бизнис

Даночната заштеда не е доволна причина за трошок.

ДДВ без непотребни компликации

ДДВ е данок на потрошувачката што се пресметува на оданочиви промети и увоз според законските правила. За регистрираните обврзници, основната идеја е разликата меѓу пресметаниот ДДВ на продажбите и претходниот данок кој законски смее да се одбие.

Значи, фактура од 118.000 денари со основа 100.000 денари и 18% ДДВ не значи дека целите 118.000 денари се приход на компанијата.

Истовремено, ДДВ од набавна фактура не е автоматски одбивен. Потребни се исполнети формални и материјални услови.

Излезен ДДВ

Данок пресметан на оданочивата продажба.

Претходен данок

ДДВ на набавки што може да биде одбивен под услови.

Обврска / побарување

Се утврдува според сите релевантни трансакции во даночниот период.

За Вашиот бизнис

Одвојувајте го делот од наплатата што може да стане даночна обврска.

Кога треба да се регистрирате?

За задолжителна регистрација за ДДВ, УЈП го наведува прагот од 2.000.000 денари релевантен вкупен промет. Постојат правила за претходната година, надминување во тековната година и проценка при започнување со работа.

Важно: „вкупен промет“ за ДДВ не е едноставно секој прилив на банкарската сметка или секоја ставка од билансот на успех. Законската дефиниција определува кои промети се земаат предвид.

При надминување на прагот во текот на годината, УЈП наведува поднесување на ДДВ-01 најдоцна до 15-ти во месецот што следи по месецот на надминување. Постои и доброволна регистрација под соодветните услови.

01

Следење

Пресметувајте го релевантниот промет секој месец.

02

Праг

Проверете дали се исполнети условите за регистрација.

03

Пријава

Поднесете ДДВ-01 во применливиот рок.

04

Процеси

Подгответе фактурирање и евиденција по регистрацијата.

За Вашиот бизнис

Не чекајте годишен извештај за да утврдите дали во текот на годината сте го надминале прагот.

18%, 10% или 5%: која стапка важи?

Во Македонија општата стапка на ДДВ е 18%, а постојат и повластени стапки од 10% и 5%. Примената не е слободен избор на продавачот: зависи од законската класификација на конкретните добра или услуги.

Компании со широк асортиман треба да внимаваат како ги класифицираат артиклите во софтверот. Погрешно поставена стапка во шифрарникот може да се повторува на стотици фактури.

Во одредени случаи прометот е ослободен од ДДВ, но и тогаш е важно дали постои право на одбивка на претходниот данок.

18%

Општа даночна стапка.

10%

Повластена стапка за утврдени категории.

5%

Повластена стапка за утврдени категории.

За Вашиот бизнис

Пред пуштање нов производ или услуга, потврдете ја точната ДДВ-категорија.

ДДВ-пресметка: од фактура до обврска

Замислете дека компанија издала фактура за услуга со основа од 100.000 денари и применлива стапка од 18%. Излезниот ДДВ е 18.000 денари, а вкупната фактура е 118.000 денари.

Во истиот даночен период компанијата има набавка со основа 40.000 денари и 18% ДДВ. За овој пример претпоставуваме дека целосно се исполнети условите за одбивка: претходниот одбивен данок изнесува 7.200 денари.

Разликата во примерот е 10.800 денари. Во реална пријава може да постојат други промети, ослободувања, исправки и пренесени износи.

Продажба без ДДВ	100.000 ден.
Излезен ДДВ · 18%	18.000 ден.
Набавка без ДДВ	40.000 ден.
Одбивен претходен ДДВ	7.200 ден.
Разлика 18.000 7.200	10.800 ден.

За Вашиот бизнис

Пресметката е намерно поедноставена за да ја прикаже логиката, не за да замени даночна пријава.

Кога можете да одбиете претходен данок?

Правото на одбивка на претходен ДДВ зависи од статусот на обврзникот, намената на набавката, врската со оданочивата дејност и пропишаната документација. Постојат законски ограничувања и посебни правила.

Класична грешка е ставот: „На фактурата има ДДВ, значи можам да го одбијам“. Кај одредени добра, услуги или начини на користење тоа не е точно.

При поголеми набавки треба да се разгледаат и фактичката употреба, можноста за мешана дејност и правилата за евентуална корекција на одбитокот.

01

Статус

Дали компанијата има право на одбивка?

02

Намена

За кои активности ќе се користи набавката?

03

Документ

Дали постои соодветна и исправна документација?

04

Исклучоци

Дали законски има ограничување или посебно правило?

За Вашиот бизнис

Проверете ја ДДВ-позицијата пред да потпишете голема набавка, не по приемот на фактурата.

Ослободен промет не значи секогаш ист третман

Во системот на ДДВ постојат различни видови промет што не резултираат со наплата на ДДВ на фактурата, но нивните последици не се исти. Особено важна е разликата дали со одредена категорија се зачувува или ограничува правото на одбивка на претходен данок.

Ова прашање може да има голем финансиски ефект кај компании што вршат и оданочиви и ослободени активности. Во такви случаи може да биде потребна посебна распределба или корекција.

Затоа не е доволно само да се означи „без ДДВ“. На фактурата и во евиденцијата треба да се примени точната законска основа и соодветниот третман.

Ослободување со право на одбивка

За соодветни законски категории може да се задржи право на одбивка.

Ослободување без право на одбивка

Може да го ограничи одбивањето на претходниот данок поврзан со таквиот промет.

За Вашиот бизнис

Две фактури без пресметан ДДВ можат да имаат различни последици за влезниот данок.

Увоз, извоз и услуги со странство

Работење со странски партнер не значи автоматски дека трансакцијата е „без данок“. Кај добра треба да се проверат движењето, царинските документи и применливите правила; кај услуги - местото на прометот, статусот на примателот и природата на услугата.

При увоз на стока, компанијата може да има царински давачки и увозен ДДВ. Точниот третман се утврдува според царинската и даночната документација.

Кај извоз и услуги на нерезиденти, неопходно е да се направи разлика меѓу релевантните режими и доказите што ги бара законот. Самото фактурирање во евра не одредува даночен третман.

Увоз на добра

Царинска вредност, тарифно распоредување, потекло, увозен ДДВ.

Извоз на добра

Докази и услови за применливиот ДДВ-третман.

Странски услуги

Место на промет, деловен статус и правилата за конкретната услуга.

За Вашиот бизнис

Пред потврдување цена со странски партнер разјаснете кој данок и која документација се релевантни.

Фактура, рокови и ДДВ-пријава

Правилно издадена фактура е основа за јасна сметководствена и даночна евиденција. Таа треба да содржи законски пропишани податоци, а компанијата треба да го следи и моментот кога настанува даночната обврска.

УЈП наведува дека ДДВ-04 се поднесува во рок од 25 дена по истекот на даночниот период. И во период без оданочив промет регистрираниот обврзник може да има обврска за поднесување пријава.

Навременото усогласување на продажните и набавните фактури е значително полесно од исправување разлики непосредно пред рок.

01

Издавање

Точна фактура и соодветна ДДВ-категорија.

02

Евиденција

Усогласување на документи и трансакции.

03

Пријава

Поднесување ДДВ-04 за соодветниот период.

04

Плаќање / повраток

Примена на законските услови според утврдената позиција.

За Вашиот бизнис

Поставете внатрешен рок за документи пред законскиот рок за пријавување.

е-Фактура: поважен е целиот процес

Електронското фактурирање не се сведува на тоа документот да се испрати во поинаков формат. Во центарот се точните податоци за купувачот, даночниот третман, документите и одговорностите за издавање, прием и корекција.

УЈП објави тест-фази за е-Фактура, вклучително и можности за тестирање преку API и веб апликација. Техничката подготовка не треба да се меша со тврдење дека секоја компанија на ист датум има идентична обврска.

Добра подготовка значи усогласени шифрарници, проверени даночни категории, јасни внатрешни одговорности и разбирање како фактурата се поврзува со наплатата и сметководството.

Податоци

Клиенти, идентификатори, ставки и даночни категории.

Луѓе

Кој издава, проверува, прифаќа и исправува.

Софтвер

Како системот ги разменува и архивира документите.

За Вашиот бизнис

Дигитализацијата е добра кога го намалува рачното препишување - не кога создава уште еден канал.

Колку навистина чини еден вработен?

Нето-платата е сумата што ја добива работникот, но не ја прикажува целата пресметка на трудот. За планирање на вработување, потребни се бруто-износот, законските придонеси, данокот на личен доход и другите трошоци што може да ги има работодавачот.

Придонесите за задолжително социјално осигурување не се исто што и данок на личен доход. Имаат посебни основи, стапки и правила.

Во текот на 2026 година УЈП објави промени на стапките на одредени придонеси што се применуваат од платата за јули. Токму затоа пресметката мора да се прави според правилата за конкретниот период, а не според стара табела.

01

Бруто-плата

Договорениот бруто-износ според правилата.

02

Придонеси

Пресметки за задолжителните видови осигурување.

03

Личен данок

Применливата основа и даночно олеснување.

04

Нето-исплата

Износот што го добива вработениот.

За Вашиот бизнис

За ново вработување барајте симулација на вкупниот трошок, не само на нето-платата.

Данок на личен доход: кои исплати се важни?

Во Македонија за повеќе категории доход на физички лица се применува општа стапка на данок на личен доход од 10%, но основата и начинот на утврдување зависат од видот на доходот. Постојат и посебни правила за одредени категории.

За компаниите особено значајни се исплатите на плати, определени надоместоци, хонорари, закупнини, дивиденди и други исплати кон физички лица.

Важно е да се одреди суштината на исплатата, статусот на примателот и кој има обврска да пресмета, пријави и уплати данок.

Плата	Посебна пресметка со придонеси и личен данок.
Надомест / хонорар	Третман според видот на доходот и основата.
Закуп	Правила за доход од закуп и релевантни трошоци.
Дивиденда	Даночен третман на доход од капитал.
Нерезидент	Дополнителна проверка на статусот и договорите.

За Вашиот бизнис

Не третирајте различни исплати кон физички лица како да се обични фактури.

Плата, хонорар или дивиденда?

Овие начини на исплата имаат различна правна и економска основа. Платата произлегува од работен однос и вклучува специфична пресметка. Хонорарите и другите надоместоци зависат од конкретниот договор и фактичката природа на работата.

Дивидендата, од друга страна, е распределба на добивка според правила за друштвата и даноците. Таа не е замена за плата и не е дозволено произволно да се преквалификуваат исплати заради поволен даночен исход.

За сопствениците-директори, важно е да се планираат и правната основа на исплатата и ефектот врз ликвидноста на компанијата.

Надомест за работа

Произлегува од работен или друг соодветен правен однос со правила за пресметување.

Распределба на добивка

Се заснова на одлука за добивката и на статусот на примателот.

За Вашиот бизнис

Одлуката како се исплаќаат средства е правно и даночно прашање, не само технички избор на платежен налог.

Промени кај вработени: каде се појавува ризик?

Промена во плата, отсуство, статус на вработување или надомест треба навремено да стигне до лицето што ја подготвува пресметката. Доцна испратената информација често значи повеќе корекции и поголем ризик од погрешни податоци.

Компанија со 15 вработени може да има едноставен процес ако има јасни правила, или сложен ако секоја промена се разменува на повеќе места.

Одговорноста за точна и навремена евиденција не исчезнува со користење софтвер или надворешно сметководство. Потребен е договорен тек на информации.

Вработени

Договори, статусни промени и отсуства.

Менаџмент

Одобрувања, рокови и релевантни податоци.

Сметководство

Пресметка, пријави, исплата и контрола.

За Вашиот бизнис

Назначете едно одговорно лице за доставување промени пред пресметката на плати.

Недвижности, имот и деловни инвестиции

Кога компанијата купува, продава или поседува недвижност, може да се појават локални даноци и различни правила во зависност од видот на трансакцијата. Не мешајте данок на имот со данок на промет на недвижности.

Кај деловните инвестиции треба да се разгледаат и третманот на куповната цена, евентуалниот ДДВ, сметководствената амортизација и локалните давачки.

Данокот на наследство и подарок е специјализирана тема, но може да стане релевантен за поединечни трансфери на имот и деловни семејни ситуации.

Поседување имот	Можен периодичен локален данок на имот.
Пренос на недвижност	Можен данок на промет, зависно од трансакцијата и правилата.
Наследство или подарок	Посебен режим и утврдување на обврзник.
Деловно средство	Дополнително сметководствено и даночно разгледување.

За Вашиот бизнис

Пред купопродажба побарајте пресметка на сите трошоци што ја следат трансакцијата.

Увоз: даночниот трошок не завршува на фактурата

Увозникот не треба да ја планира набавката само според цената што ја плаќа на странскиот добавувач. Во зависност од стоката и постапката, релевантни може да бидат царинска вредност, царински давачки, увозен ДДВ, акциза и трошоци за превоз и шпедиција.

Тарифното распоредување, потеклото на стоката и документите можат значително да влијаат врз износите и постапката. Не секоја стока има идентична царинска стапка.

За трговецот е важно да пресмета реална набавна цена и ефект врз готовинскиот тек пред да ја потврди продажната цена.

01

Набавна цена

Цена и договорни услови со добавувачот.

02

Транспорт и услови

Кој ги носи трошоците и ризиците?

03

Царина и ДДВ

Применливи основи, давачки и документација.

04

Реален трошок

Вкупна цена на залихата и потребна ликвидност.

За Вашиот бизнис

Направете увозен cost-sheet пред да ја договорите малопродажната или големопродажната цена.

Плаќања во странство и данок по одбивка

Кога македонска компанија плаќа определен вид приход на странско правно лице, може да се појават обврски за данок по одбивка. Третманот зависи од категоријата на приходот, статусот на примателот и применливите правила.

Договорите за одбегнување двојно оданочување можат да влијаат врз стапката или постапката, но нивната примена не е автоматска. Неопходна е соодветна документација и исполнување на условите.

Плаќање за софтвер, консултантска услуга или лиценца не треба да се класифицира само според називот на фактурата. Реалната природа на плаќањето е клучна.

01

Вид на приход

Што точно се плаќа и за какво право/услуга?

02

Прима тел

Резидентство и правна форма.

03

Договор

Дали постои применлив меѓународен даночен договор?

04

Документи

Кои докази и постапки се потребни пред плаќањето?

За Вашиот бизнис

Разјаснете го третманот пред исплата; по плаќање корекциите можат да бидат посложени.

Поврзани компании и трансферни цени

Кога компанијата купува, продава, позајмува или користи услуги од поврзано лице, прашањето не е само дали трансакцијата постои, туку и дали условите се соодветни според применливите даночни правила.

Правилата за трансферни цени се особено значајни за групи компании, но можат да бидат релевантни и за домашни поврзани субјекти. Опсегот на обврски и документација зависи од законските критериуми.

Покрај цената, потребно е да се разберат функциите, ризиците и економската причина за трансакцијата. Формално потпишан договор не е доволен ако содржината не ја одразува реалната работа.

Деловна логика

Зошто постои трансакцијата?

Услови

Дали цената и условите се соодветно поставени?

Документи

Како се докажува економската суштина?

За Вашиот бизнис

Ако имате поврзани компании, планирајте го третманот пред крајот на финансиската година.

Посебни режими и глобален минимален данок

Некои даночни правила се применуваат само на тесно дефинирани категории обврзници. Таков пример е минималниот глобален данок на добивка, кој е уреден со посебен закон во Македонија и е насочен кон определени големи мултинационални групи.

За повеќето мали и средни компании ова не е секојдневна обврска. Сепак, странски инвеститори и компании што се дел од поголема меѓународна структура треба да го разгледаат својот статус со специјализиран советник.

Постојат и други законски ослободувања, поттикнувања и посебни правила, но нивната примена зависи од конкретните услови - никогаш само од желбата да се плати помал данок.

Редовни компании

Најчесто се фокусираат на данок на добивка, ДДВ, плати и типични домашни обврски.

Специјализирани структури

Може да имаат дополнителни правила за трансферни цени, меѓународно оданочување или посебен даночен режим.

За Вашиот бизнис

Сложените режими прво бараат проверка дали воопшто се применливи на Вашата компанија.

6 · ПЛАНИРАЊЕ

Даночен календар што навистина помага

Календарот за даноци е корисен само ако ги разликува обврските по вид и периодичност. Не секоја компанија поднесува исти пријави, ниту секој рок се применува на секој обврзник.

Најдобрата практика е да се водат два календара: законски, со релевантните датуми, и интерен, со рокови неколку дена порано за доставување документи и усогласување.

Во листата треба да постојат одговорно лице, потребни податоци и статус, не само назив на пријавата.

Месечно	Плати, применливи аконтации и други редовни обврски.
Периодично	ДДВ според даночниот период на конкретниот обврзник.
Годишно	Даночен биланс, финансиски извештаи и други годишни процеси.
По настан	Регистрации, промени во статус, трансакции или посебни пријави.

За Вашиот бизнис

Секој рок добива практична вредност дури кога знаете кој ја подготвува информацијата.

Што да направите пред даночна контрола?

Даночна контрола не се решава со собирање документи во последен момент. Најдобрата подготовка е тековна: правилно издадени и примени фактури, договори, усогласени евиденции и јасна трага на одобрувањата.

Правата и обврските на даночниот обврзник и органот се уредени со прописите за даночна постапка. Во конкретна постапка, важно е да се почитуваат службените акти, роковите и формалните начини на комуникација.

Не секое прашање на инспектор значи утврдена неправилност. Но секој доставен одговор мора да биде точен, проверлив и координиран.

01

Евиденција

Организирани и достапни документи.

02

Усогласување

Контрола на фактури, плаќања и извештаи.

03

Комуникација

Едно одговорно лице со поддршка од сметководството.

04

Постапување

Почитување на официјалните барања и рокови.

За Вашиот бизнис

Стабилен процес на документација е поважен од „подготовка за инспекција“ еднаш годишно.

Грешки, доцнења и преплати

Во работењето може да се појави погрешно внесен податок, пропуштен документ или неправилна пресметка. Одговорот не треба да биде игнорирање, туку брзо утврдување што е погрешно и која формална постапка е применлива.

Кај одредени обврски постојат можности за исправки, а кај преплати - постапки за пребивање или повраг под законски услови. За доцнење можат да следуваат камати и други последици.

Најкорисна навика е секоја откриена грешка да се анализира и процесно: како настанала и како да се избегне во следниот период.

Исправка

Проверете соодветен образец и постапка.

Преплата

Проверете услови за пребивање или поврат.

Доцнење

Утврдете обврска, камата и потребно постапување.

За Вашиот бизнис

Нема корист од одложување на решавањето само затоа што износот изгледа мал.

Пет одлуки што вреди да ги проверите порано

Даночните последици често се создаваат пред сметководството да ја добие фактурата. Изборот на договор, начин на исплата, инвестиција или пазар може да го одреди третманот на целата трансакција.

Особено корисно е да се побара кратка даночна проценка пред договори со странски партнери, значајни капитални набавки, дивиденди, нови категории производи и промена во структурата на компанијата.

Целта не е да се усложни секоја деловна одлука. Целта е да се препознаат неколку моменти во кои навремено поставено прашање може да спречи непотребни последици.

Голема инвестиција	Расход, основно средство, ДДВ и ликвидност.
Исплата на сопственик	Правна основа, распределба и личен данок.
Странски договор	Место на промет, одбивка и данок по одбивка.
Нов производ	Класификација и ДДВ-стапка.
Раст на продажба	Праг за ДДВ и обврски за пријавување.

За Вашиот бизнис

Една проверка пред договор може да биде повредна од повеќе корекции по фактурирањето.

Најчести заблуди за даноците

Многу непотребни деловни ризици не произлегуваат од непознавање на секој член од законот, туку од неколку погрешни претпоставки. Добро е сопствениците да ги разликуваат пред да донесат одлука.

„Имам пари на сметка - значи имам добивка.“	Наплатата, приходот, добивката и готовината се различни категории.
„Секој фирмен трошок го намалува данокот.“	Зависно од прописите, некои расходи се ограничени или непризнати.
„Не сум ДДВ обврзник - немам даноци.“	ДДВ е само една од можните обврски.
„Парите на фирмата се мои лични пари.“	Правното лице и сопственикот имаат различни позиции.
„На фактурата има ДДВ - секогаш го одбивам.“	Правото на одбивка има законски услови и ограничувања.

За Вашиот бизнис

Ако некоја од овие реченици Ви звучела логично, тоа е добра причина да го разгледате процесот со сметководството.

Пред важна трансакција: практична проверка

Не е потребно секој договор да биде придружен со долг правен извештај. За поголемите или нетипични трансакции, доволно е навреме да се постават правилните прашања.

Размислете за следните чекори пред потпишување на договор за странска услуга, купување недвижност, нова инвестиција или исплата на сопственик.

01

Што точно купуваме или продаваме?

Определете ја реалната економска содржина.

02

Кои се страните?

Домашни, странски, физички, правни или поврзани лица.

03

Кои даноци можат да се појават?

Добивка, ДДВ, личен данок, царини или локални обврски.

04

Која документација е потребна?

Договори, фактури, одлуки и други докази.

05

Кога се плаќа?

Проверете рокови и ефект врз готовинскиот тек.

За Вашиот бизнис

Кратка проверка пред трансакцијата е дел од деловната дисциплина, не дополнителна бирократија.

ПРАКТИЧНА САМОПРОЦЕНКА

Колку добро ги контролирате даночните обврски?

Означете ги изјавите што вистински се однесуваат на Вашата компанија. Празните полиња покажуваат каде организацијата може да се подобри.

Даночни обврски

- ☐ Знаеме кои даноци се релевантни за нашата дејност.
- ☐ Имаме јасно доделени одговорности за даночните рокови.
- ☐ Редовно го следиме прометот релевантен за ДДВ.

Фактури и документација

- ☐ Фактурите се навреме доставени и правилно евидентирани.
- ☐ Имаме постапка за проверка на право на одбивка на ДДВ.
- ☐ Ги чуваме договорите и доказите поврзани со трансакциите.

Исплати и трошоци

- ☐ Пред големи набавки го проверуваме даночниот третман.
- ☐ Платите и промените кај вработените се доставуваат навреме.
- ☐ Исплатите на сопствениците имаат јасна правна и даночна основа.

Планирање и контрола

- ☐ Правиме предвидување на следните даночни плаќања.
- ☐ Пред странски договор проверуваме релевантни даноци.
- ☐ Годишните даночни позиции ги анализираме пред крајот на годината.

САМОПРОЦЕНКА · РЕЗУЛТАТИ

Резултатот е почеток на разговор, не оценка

Пребројте ги означените изјави. Важно е не само колку полиња се исполнети, туку кои останале празни. Една слабост кај ДДВ-евиденцијата може да бара поголемо внимание од три ситни организациски пропусти.

Оваа самопроценка е практична алатка за размислување, а не формална проценка на даночна усогласеност.

0-4 означени

Основните даночни процеси можеби се премногу зависни од поединци и рачна работа.

5-8 означени

Постојат корисни навики, но неколку области треба да се поврзат подобро.

9-12 означени

Имате добра организациска основа; следниот фокус е подобар увид и контрола.

За Вашиот бизнис

Изберете две празни полиња и договорете конкретен чекор, одговорно лице и рок.

ЗАКЛУЧОК

Даноците не треба да бидат изненадување на крајот од годината

Сопственикот на бизнис не мора да ја знае секоја даночна одредба. Но треба да ги препознава одлуките што создаваат обврски - кога да провери право на ДДВ, кога трошокот бара посебен третман, како се планира добивка и што значи исплата кон физичко лице или странски партнер.

Со јасна документација, навремени информации и добар разговор со сметководството, даноците престануваат да бидат тема што се отвора само пред крајниот рок. Тие стануваат дел од планирањето на цените, инвестициите и готовинскиот тек.

Александар.АК работи со компании на организирано сметководство и даночно советување, со пристап што започнува од реалните потреби на бизнисот.

КОРИСТЕНИ ИЗВОРИ

Официјални извори и релевантни прописи

Основата за законските објаснувања се официјалните информации, законите и упатствата објавени од надлежните институции. Подолу се најважните места за дополнително информирање и следење на конкретни обврски.

Официјалните извори ја одредуваат правната содржина; примерите и практичните објаснувања во водичот се уредени за полесно деловно разбирање.

Управа за јавни приходи	www.ujp.gov.mk - данок на добивка, ДДВ, личен доход, обрасци и пријави.
Министерство за финансии	finance.gov.mk - даночни закони, правилници и регулатива.
Царинска управа	customs.gov.mk - царински постапки, тарифни и акцизни информации.
Правни акти	Закони за данок на добивка, ДДВ, личен доход, даночна постапка, придонеси и даноци на имот.
Меѓународни правила	Применливи договори за одбегнување двојно оданочување и посебни режими.

За Вашиот бизнис

Водичот е едукативен материјал. За примената на правилата во конкретна трансакција е важна целосната фактичка состојба.

СЛЕДЕН ЧЕКОР

Даноците се дел од секоја важна деловна одлука

Кога јасно ги разбирате даночните обврски, полесно ги планирате трошоците, инвестициите и следните чекори на Вашиот бизнис.

Сметководствениот и советодавниот тим на Александар.АК Ви помага да ги разгледате даночните прашања во контекст на Вашата компанија.

Разговарајте со нашиот тим

Добијте насоки за даночните обврски, деловните одлуки и финансиското планирање на Вашата компанија.

Закажете даночно советување